

Trogirski portal.

Ljubitelje Jadrana opozarjamo, naj ne pozabijo obiskati Trogir, kjer bodo videli mesto umetnosti in poezije.

Predolgo bi bilo, da bi opisal vse, kar ima Trogir. Opisati hočem le najlepšo umetnino v Trogiru: portal¹ stolne cerkve.

Portal je delo domačega mojstra-umetnika Radovana, ki je pripadal splitski kiparski šoli. Študije je končal v Benetkah in ko se je vrnil domov, je posvetil svoje življenje domači kiparski umetnosti, ki je imela namen, ustvariti posebni slog na dalmatinskih spomenikih.

V portalu stolne cerkve sta v glavnem prikazana stara in nova zaveza sv. pisma.

Najprej zagledate dva krasna leva; oni na desni strani drži plen, levinja na levi strani drži mladiče. Leva prikazujeta moč krščanstva, ki tare greh (živali pod šapo).

Vrh levov stojita Adam in Eva, začetnika človeštva.

V spodnjem delu drugega in tretjega stebra vidimo podobe telamonov v saracenski noši, dva imata še turban. Sključeno se držita, kakor bi težko prenašala tovor — krščansko vero, ker sta pagana.

Na drugem stebru so kipi apostolov kot širiteljev krščanske vere. Kroginkrog njih so okviri v cvetju. Apostoli ob strani Eve so surovi, bradatí obrazi, razven enega, ki nima brade, ob strani Adama so močnejše postave in delijo blagoslov. Na notranjih robovih stebra so različne živali. Ob Evini strani so: osel, konj, velblod, slon, nilski konj, zmaj s krili, ki pije svinji oko; ob Adamovi strani pa: amaconka, kentaver² s strelíco, morska deklica, hudoba s kačjim repom, konjska glava.

Na gornji strani se vrste meseci: pri levi, zgornji, je november, december, januar itd. Prikazani so namreč meseci, v katerih je največ sprememb v ljudskem življenju in v življenju narave.

Na tretjem okroglem stebru je upodobljeno lovsko življenje: lov na jelena (lovci čakajo s sulico in z napeto strelíco), poleg so pa volkovi in lovci, ki lovijo medvede, in lovci, ki nesejo zajce, gozdni zlodej z dolgimi lasmi — rogovi. Na drugi strani se lov nadaljuje: skozi gozd lovijo lovci divje svinje.

Na lokih prvega in drugega stebra so prikazani prizori iz Kristusovega življenja in trpljenja: Kristus na križu z Janezom in Marijo ter dve klečeči osebi, beg v Egípet, prihod v Jeruzalem, poroka v Kani, Jezus nese križ, straža ob grobu, Kristus in skušnjavec, krst v Jordanu itd.

Zelo zanimiv je boben (prostor med vhomom in loki): obisk sv. Treh kraljev, Marija leži v postelji, zraven nje Jezušček v zibelki, za zibelko sta osel in vol. Vrh postelje se nahaja angel z zvezdo, ki razsvetljuje glavo Jezuščka. Spodaj se nahaja: sv. Jožef in dve ženi, ki kopata Jezuščka. V bližini je pastir.

Vmes je na ozkem robu napis: *Institis involvit virgo qui crimina solvit;*³ na kadi za kopanje pa: *»Mergitur in conca delevit qui scelera cuncta.«*⁴

¹ portal = glavna (vhodna) vrata.

² pol človek, pol konj.

³ V plenice povija Devica Njega, ki plačal dolge je.

⁴ V kadi potaplja se, ki grehe vse je uničil.

V sredi nad zgornjim lokom stebra je kip sv. Lovrenca z ražnjem. Kdor vidi to umetniško delo, ne bo pozabil nikdar Trogira in njegove lepote. Trogir ni samo zibelka srednjeveške umetnosti, je tudi krasno letovišče, kjer se najbolj odpočijejo utrujeni živci.

Vinko Bitenc:

Lučke na grobeh gorijo . . .

*Lučke na grobeh gorijo,
misli žalostne hitijo
k našim dragim gor v nebo.*

*Danes god je milih rajnih,
lep spomin iz dni nekdanjih
solze vabi nam v oko.*

*Na gomilah krizanteme
molijo molitve neme,
vse obliva luči žar.*

*Ustnice nam šepetajo,
vdane prošnje trepetajo
za pokojne pred oltar.*

Svjatoslav:

Meni, tebi in vsem.

*Meni, tebi in vsem
zvoni nocoj
smrtni angel s težko roko:
Skloni, skloni se globoko
k črnim tlom,
kjer je tihi, tihi dom
tvojega začetka in konca.
Skloni, skloni se globoko,*

*tam ni pesmi, tam ni sonca,
mrzlo merijo poti,
v desno, v levo kažejo smeri...
Meni in tebi in nam vsem
zvoni nocoj.
Le posluhni,
smrtni angel s črnimi krili
hodi za teboj — — —*

UGANKA. Morje. (Vane Betkin, Ljubljana.)

Ker še vedno in vedno prihajajo naročila za Vrtec in bi mnogi šli radi na morje zastonj — če bo žreb milostljiv —, tudi v tej številki ne objavimo ne rešitve ne rešilcev. Povem samo, da so vsi prav rešili, ki so poslali rešitve, razven iz Doba in Pišec v 2. številki. Res so v uganki »Pa zapojmo!« nekatere črke nečitljive, zato Vam jih napišem:

1. vrsta: p

a
d
e
c

2. vrsta: l

e
n
i
h

Ampak rešujte res po notah! Sprejemam rešitve tudi iz 1. številke. Kjer vas več reši v enem kraju, se napišite vsi na en list. Dopisnico imam najrajši. — Castor & Pollux, Mari-bor: Pošljita mi pravi naslov, da Vama pošljem denar za znamke.

М	М	Д	А	С	Н
Т	О	А	А	Х	Т
Т	С	А	Ж	Т	Т
А	Т	А	А	С	!